

strikkartofler, er temmelig lav i Forhold til den dyre Arbejds løn, der gaar med under Høsten — Optagningen — af de for Fabrikationen bedst egnede, sildigt modne Kartofler.

Fabrikkerne have derfor ikke hidtil været i Stand til at forskaffe sig det fornødne Kvantum Raamateriale til en saadan Pris, at Driften kan blive lønnende, og det er utvivlsomt, at man gennem en Aarrække vil blive nødt til at betale en Pris af ca. Kr. 2,50 pr. Tønde for i større Udstrækning at faa Landbruget interesseret i Avlen af Industrikartofler, medens de tyske og hollandske Fabrikker, hvormed der skal konkurreres, ere i Stand til at forskaffe sig meget rigeligt Materiale til Priser, varierende mellem Kr. 1,35 og Kr. 1,80 pr. Tønde.

At Prisen for Kartofler er saa lav i Udlandet, skyldes vel nok for en Del den billigere Arbejds løn, men navnlig den gennem mange Aar oparbejdede Interesse for en omhyggelig og rationel Avlingsmaade; denne giver et meget større Udbytte pr. Tønde Land end her almindeligt og har bragt Kartoffeldyrkningen i de nævnte Lande fremad til dens nuværende høje Standpunkt.

Da der aarligt forbruges mindst 12,000,000 Pund Kartoffelmel her i Landet, skulde man synes, at ikke alene Fabrikkerne, men hele det danske Samfund og da i første Række Landbruget maatte være interesseret i, at de nuværende Forhold ændres saaledes, at Kartoffelavl og Kartoffelmelsfabrikationen i stor Stil blive i Stand til at optage Konkurrencen med Udlandet, og at den hjemlige Produktion selv kan forsyne det danske Marked med denne som Næringsmiddel saa vigtige Vare. Dette kan selvfølgelig kun ske derved, at der gives den hjemlige Produktion nogen Beskyttelse imod Udlandets Overproduktion, idet der lægges en saadan Told paa Indførsel af Kartoffelmel, at de danske Fabrikker gennem en højere Pris for Kartoflerne kunne interessere Landbruget saaledes for Sagen, at Produktionen gennem bedre Forsyning med Raavarer kan blive tilstrækkelig stor og derved lønnende. Man skulde desuden synes, at dette maatte være en simpel Retfærdighedshandling imod de magre Egne af Landet, som i betydelig højere Grad kunne trænge til Hjælp end de fede Egne, hvor Sukkerroevælden fremdeles beskyttes, og Landbruget er jo saa stærkt repræsenteret i vor Rigsdag, at en nærmere Paavisning af den Betydning, det vil have for Landets magre Egne, om Kartoffel her kan blive en Salgsafgrøde til Fabriksbrug, i Lighed med hvad Sukkerroen er for de gode Jorder, sikkert vil være ufornøden. Vi skulle da kun nævne, at dersom hele Landets Forbrug af ca. 60,000 Sække Kartoffelmel produceredes af herhjemme avlede Kartofler, vilde et Landejendomsareal af 25 à 30 Kvadratmil blive direkte interesseret i Kartoffelmelsindustrien.

Fabrikkerne ville neppe faa megen direkte Fordel af en saadan Beskyttelse, som for allerstørste Delen vil gaa til Leverandørerne, men efterhaanden som Kartoffelavlingen, støttet af Tolden, forbedres og forøges, vil den indenlandske Industri tiltage i Styrke under Konkurrence mellem de nuværende og nyopstaaende Fabrikker, og man vil vel da endog kunne naa til at gøre denne Industri eksportdygtig, hvorved en ny Indtægtskilde vilde være skabt for hele Landet. Vi finde endnu Anledning til at udtale, at Kartoffelmel og Kartoffelstivelse her i Landet ikke alene anvendes som direkte Næringsmiddel. Det anvendes ogsaa i meget stor Maalestok som Fyldmasse for Papir, Sæbe og Gær samt omforarbejdes til Dekstrin og Stivelsesirup. Stivelsesirup anvendes som Tilsætning og delvis Erstatning for Sukker ved Fabrikation af Konditorvarer, Bolcher og Brystsukker, og gennem den toldfri Indførsel af Kartoffelmel og Kartoffelstivelse som Raaprodukt til denne Sirup skabes der altsaa en direkte Konkurrence til det toldpligtige og afgiftspligtige Sukker.

Til nærmere Belysning af de for vort Foretagende specielle Forhold skal anføres, at vor Fabrik ved Holstebro er baseret paa aarligt at oparbejde 40,000 Tønder = ca. 4,100,000 Kilo Kartofler, hvortil det fornødne Areal forud var tegnet hos 144 Leverandører med et samlet Ejendomsareal af ca. 14,000 Tdr. Land. Fabrikejendommen med Bygninger har kostet Kr. 93,000, Maskiner og Inventar Kr. 95,000 og ere saaledes afpassede, at Driften kan holdes gaaende i ca. 3 Maaneder med det ovennævnte Kvantum Kartofler.

Det viste sig imidlertid hurtigt, at der paa langt nær kom Raamateriale nok til en saa lang Driftsperiode, dels fordi der avledes meget mindre end paaregnet, og dels fordi man undlod at dyrke hele det tegnede Areal. Resultatet er, at trods det, at Antallet af Leverandører efterhaanden er steget til 249 med et samlet Areal af ca. 20,000 Tønder Land, har det hidtil største Kvantum i et Aar leverede Kartofler